

Hyvät naiset ja miehet,

Suomen taloudessa on monien ankeiden vuosien jälkeen alkanut näkyä valoa. Kasvu on lähtenyt liikkeelle Länsirannikolta telakan ja autotehtaan vetämänä ulottuen Pohjanmaalle, jossa tehdään hartiavoimin työtä Teslan akkutehtaan saamiseksi alueelle. Palvelujen liikevaihto kasvoi tammi-maaliskuussa kaikilla palvelujen päätoimialoilla, esimerkiksi asiantuntijapalvelujen kasvuluvut ovat noin 10 prosentin luokkaa. Nyt hyviä uutisia tulee eri puolilta Suomea ja eri toimialoilta. Suomalaiset yritykset ovat pääsemässä kiinni kasvuun. Kilpailukyky sopimus on osaltaan edistänyt tätä kehitystä.

Myös viennistä on saatu positiivisia uutisia. Suomalainen työ on käymässä jälleen kaupaksi. Viennin voimistuvaa vetoa täydentää kuluttajien vakaa luottamus tulevaisuuteen. Suomi tarvitsee molempia - viennin vetoa ja kasvavaa kotimarkkinaa.

Iloitkaamme tästä käänteestä, mutta samalla meidän tulee asettaa se oikeaan yhteyteen. Kasvuluvun muuttuminen 1-2 prosentiksi ei saa tuodittaa meitä väärään tunnelmaan saati vääriin johtopäätöksiin. Tämä taso ei kuitenkaan riitä, mikäli haluamme pitää yllä pohjoismaista elintasoa. Kasvu on vielä varsin heiveröistä ja lisäksi lähivuosina ikäsidonnaisten menojen kasvu ryskyy päällemme. Toisaalta nyt kun maailman markkinat ovat erityisen hyvät ja euro on selkeästi devalvoitunut dollariin nähden, meidän kasvumme pitäisi olla selkeästi suurempi. Kestävämmän ja vielä vahvemman kasvun aikaansaamiseksi meidän on pidettävä kilpailukykyistä jatkuvaa huolta.

Suomi on taapertanut verrokkimaita hitaammin lähes kymmenen vuoden ajan talouden taantumassa. On laskettu, että Ruotsissa vuosina 2009-2016 toteutuneella kasvuvauhdilla Suomen bruttokansantuote olisi vuositasolla jopa 40 miljardia euroa nykyistä suurempi. Kilpailijamaihin nähden kilpailukykykymme on ollut heikkoa. Kaikki tämä on johtanut talouden alavireen kautta velkaantumisen jatkumiseen - jokaisella suomalaisella kotitaloudella on velkaa 50 000 euroa. Tänäkin vuonna valtio ottaa lisää velkaa 5,6 miljardia euroa.

Jokainen ymmärtää, ettei näin voi jatkua. Meidän on pystyttävä jatkossa parempaan, kun haluamme huolehtia hyvinvointiyhteiskunnan jatkuvuudesta ja erityisesti nuortemme koulutuksesta ja työllistymisestä.

Meillä on ollut kohtuullisesti palkkamalttia viime vuosina. Tätä malttia meidän on syytä jatkaa, mutta vielä tärkeämpää on se, että meillä on erityisesti tahtoa uudistua. Suomen menestyksen varmistamiseksi tarvitsemme kehitystä työmarkkinoilla. Samalla kun odotamme, että työmarkkinat uudistuvat, on luonnollisesti välttämätöntä, että yritykset muutenkin kehittyvät myös markkinoiden mukana. Mahdolliset markkinaosuuksien menetykset on kurottava kiinni.

Globaalit markkinat muuttuvat vauhdilla. Kilpailukykyisiä tuotteita ja palveluita tuotetaan yhä useammassa maassa. Digitalisaatio ja sen viimeisimmät voimakkaat kehitystrendit, softarobotit ja keinoäly, muuttavat toimialoja ja yritysten kilpailutilanteita sekä luovat myös uusia markkinoita. Nämä muutokset näkyvät toimialoittain ja yrityksittäin hyvin erilaisin tavoin ja eri ajoituksin. Tämän johdosta tarvitsemme yritystasoista joustavuutta kilpailuedellytysten varmistamiseksi ja edelleen kehittämiseksi jopa vielä enemmän kuin ymmärsimme vielä pari vuotta sitten.

EK:n päätös muuttaa sääntöämme niin, ettemme enää tee jäsenliittojamme sitovia palkka- tai tuporatkaisuja on iso uudistus ja tällä haluamme luoda pohjaa joustavuuden kasvaville tarpeille. Suomessa on vahva perinne keskitettyjen ratkaisujen tekemiseen, mutta nyt on tarve kehittää sopimustoimintaa liitto- ja yrityskohtaisempaan suuntaan. Tarvitsemme eri toimialojen ja yritysten tilanteeseen paremmin sopivat ratkaisut, joissa kaikin tavoin edistetään joustavuutta ja sopimista työpaikoilla - sopimista erityisesti palkoista ja työajoista. Onkin hyvä, että monissa yrityksissä on kehitetty henkilöstön edustusta yritysten hallinnossa.

Emme lähde tyhjältä, koska monissa työehtosopimuksissa jo nyt mahdollistuu osin joustavat ratkaisut työnantajan ja työntekijöiden kesken. Mutta tätä työtä on jatkettava henkilöstön kanssa.

EK:n rooli tulevalla liittokierroksella on tukea liittoja toimimalla yhteistyöfoorumina.

ja koordinoimalla kierrosta. Olemme liittoyhteisön sisällä yhteinen pöytä, jossa niin haasteet kuin mahdolliset ongelmat jaetaan. Tuotamme neuvottelijoille palkkatilastot ja EK myös laskee neuvoteltujen ratkaisujen kustannusvaikutukset - siis palkkojen ja TES-sopimusten laatuasioiden yhteisvaikutuksen. Tehtävä ei ole vähäinen. Edelleen jatkossakin EK vastaa liittoyhteisössä työlainsäädännön ja sosiaalivakuutuksen edunvalvonnasta.

Hyvät kuulijat, vuosien jälkeen talouden tunnelista pilkottaa valoa eikä se taida olla vastaantuleva juna. Meidän tulee painaa kaasua ja kehittää pitkäjänteisesti taloutemme rakenteita ja työmarkkinoitamme niin, että Suomi ja suomalaiset yritykset kykenevät kehittymään ja kasvamaan.

Suomella ja suomalaisilla on nyt mahdollisuus palata menestyjien joukkoon Euroopassa uudistamalla jäykkiä ja vanhentuneita rakenteita ja hyödyntämällä täysimääräisesti digitalisaation ja keinoälyn mahdollisuudet. Tähän kehittämiseen meillä suomalaisilla on kaikki valta ja vastuu - lopputulos on ihan meistä itsestämme kiinni.

Euroopan näkymät ja Suomen valinnat

Eurooppa vaikuttaa selviävän sitä viime vuosina piinanneista kriiseistä. Kaikki ei suinkaan ole hyvin, mutta EU:n talous kasvaa, työllisyys kohenee ja kilpailukyky paranee. Myönteisintä kehitys on siellä missä julkista taloutta on vakautettu ja rakenneuudistuksia tehty rohkeimmin.

Euroopan yhtenäisyyttä koetteleva nationalismin ja populismin aalto vaikuttaa taittuvan, ainakin toistaiseksi. Äänestäjät Itävallassa, Hollannissa ja viimeksi Ranskassa ovat valinneet valtaan eurooppalaisuutta ja eurooppalaisia arvoja edustavia päättäjiä. Niin tapahtuu myös Saksassa syksyllä.

On realistista olettaa, että lähitulevaisuudessa Saksan ja Ranskan löydettyä yhteisen sävelen, EU:n kehitys saa uutta vauhtia muutaman vuoden tauon jälkeen.

Yhteistyötä syvennetään talous-, finanssi- ja sosiaalipolitiikan aloilla, mutta myös turvallisuus- sekä puolustuspolitiikassa. Kauppapolitiikan osalta EU:lle on (vielä kerran) tarjolla johtajan rooli vapaakaupan ja kaikkia hyödyttävän globalisaation edistäjänä.

Suomalaisen niin kuin muunkin eurooppalaisen elinkeinoelämän kannalta tämä on myönteinen näkymä. Mitä yhtenäisempi sisämarkkina meillä on, mitä vahvemmin edistämme etujamme maailmalla, sen parempi meille kaikille.

Tapasin toissa viikolla kollegani Euroopan elinkeinoelämän keskusjärjestöistä. Olimme yhtä mieltä siitä, että EU:n eriytyminen ja protektionismi ovat meille vaaraksi. Yhtenäisyys, avoimuus sekä markkinalähtöinen sääntely taas ovat meille eduksi.

Kun EU lähtee jälleen eteenpäin, on mahdollista, että jäsenmaat osallistuvat syvenevään yhteistyöhön valikoiden. Vastedes ei enää edetä yhtäaikaisesti. Osin näin on jo tapahtunut. Kaikki maat eivät käytä euroa, ole osa Schengeniä tai pankkiunionia. Suomi on järkevästi mukana kaikessa tärkeimmässä EU-yhteistyössä. Niin tulisi olla myös jatkossa. Meillä ei ole varaa jättäytyä pois yhteistyöstä, vaikkei se aina olisikaan välittömästi houkuttelevaa.

Eritahtisuus vaikuttaa ennen pitkää sisämarkkinoiden toimintaan. Todelliset sisämarkkinat syntyvät niiden maiden kesken jotka ovat mukana kaikilla syvenevän integraation aloilla. Ei ole epäilystä, etteivätkö keskisen Euroopan suurimmat taloudet olisi mukana. Lähimmistä kumppaneistamme ainakin Saksa ja Viro ovat näiden maiden joukossa.

EU:n murroskohdassa meidän liittouduttava niiden maiden kanssa, joilla on samansuuntaiset ajatukset tulevaisuuden EU:sta. Uskon, että muut Pohjoismaat ovat pääosin samoilla linjoilla kanssamme yhtenäisyyden, avoimuuden ja markkinalähtöisyyden suhteen. Tiiviimpi kanssakäyminen muiden Pohjoismaiden kanssa muodostaa luonnolliset kehykset ajatellen toimintaamme laajemminkin EU:ssa.

Suomalaisen elinkeinoelämän on osaltaan, taitavasti liittoutuen, vaikutettava siihen, millaiseksi uudistuva EU muodostuu. Meidän on myös huolehdittava siitä, että Suomi pysyy uudistuvan EU:n vauhdissa mukana. Se vaatii aktiivisuutta ja osallistumista, elinkeinoelämän äänen kuulumista keskustelussa.

Suomen tulevaisuus EU:ssa on valinta unionin ytimeen pyrkimisen tai reunalle jättäytymisen välillä. Yhteismarkkina ja vapaakauppa ovat Suomelle elintärkeä kasvun edellytys. Onko Suomi valmis kantamaan vastuuta Euroopan hyvinvoinnin eteen?

Eurooppalainen Suomi on meidän Suomemme. Olemme 100 vuoden jälkeen itsenäisempiä ja turvatumpia kuin koskaan aiemmin. Sitä on syytä vaalia.